

Логінов Михайло

д.с.–г.н., професор, завідувач кафедри

Росновський Микола

к.с.–г.н., доцент

Глухівський національний педагогічний університет ім.Олександра Довженка

м. Глухів

Логінов Андрій

к.с.–г.н., викладач

Глухівський агротехнічний інститут СНАУ

м. Глухів

ВИКОРИСТАННЯ В СЕЛЕКЦІЙНІЙ РОБОТІ З ЛЬОНОМ–ДОВГУНЦЕМ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКІВ МОРФОЛОГІЧНИХ ТА ГОСПОДАРСЬКО–ЦІННИХ ОЗНАК

Питання взаємозв'язку морфологічних та господарсько–цінних ознак льону–довгунця достатньо глибоко і всебічно вивчені багатьма дослідниками (Дьяконов Н.А., 1928; Рогаш А.Р., 1976; Логінов М.І., 2004) [1, 2, 3]. Однак питання взаємозв'язку показників, які визначають якість волокна – гнучкість, міцність і тонину та кореляція останніх з господарсько–цінними ознаками літературних даних дуже мало. У той же час вони вкрай необхідні для використання в селекції, що дасть змогу підвищити ефективність роботи при створенні сортів з високою якістю волокна.

Кореляційний аналіз взаємозв'язку ознак, який визначає прядивну здатність волокна дозволив виявити важливі закономірності, які необхідно враховувати в селекційній практиці при створенні сортів із високою якістю волокна. Ознаки якості волокна різною мірою визначають його технологічні властивості. Тому характер взаємозв'язку і величина кореляції між ними суттєво впливають на ефективність селекційної роботи на поліпшення якості волокна.

Таблиця 1

Взаємозв'язок фізико–механічних властивостей волокна з морфологічними та господарсько цінними ознаками рослин льону–довгунця (середнє за 3 роки)

Ознаки	Вміст волокна в стеблі	Гнучкість волокна	Тонина волокна	Міцність волокна
Висота рослин	0,04**	–0,31	–0,07**	–0,10**
Діаметр стебла	–0,45	0,12**	0,17**	–0,02**
Кількість насінневих коробочок	–0,40	0,10**	0,18*	0,14**
Маса стебла	–0,07**	–0,18*	–0,07**	–0,04**
Маса волокна	0,70	–0,38	–0,30	–0,15**
Розрахункова добротність пряжі	–0,46	0,56	0,56	0,32
Вміст волокна в стеблі	–	–0,38	–0,52	–0,14**
Гнучкість волокна	–	–	0,35	–0,37
Тонина волокна	–	–	–	–0,05**

Наведені у табл. 1 дані свідчать, що вміст волокна має негативний середній взаємозв'язок з діаметром стебла ($r = -0,45$) і кількістю насінневих коробочок ($r = -0,40$) і високий позитивний – з масою волокна ($r = 0,70$).

Найбільш важливим для селекції є існування взаємозв'язку вмісту волокна з ознаками якості волокна. Встановлено, що існує середній і в більшості випадків достовірний негативний взаємозв'язок цієї ознаки з гнучкістю волокна ($r = -0,38$), тониною ($r = -0,52$) і розрахунковою добротністю пряжі ($r = -0,46$). Встановлення такого взаємозв'язку свідчить про те, що з підвищенням вмісту волокна в стеблах знижуються його гнучкість і тонина.

Ознака гнучкості волокна багатьма фахівцями текстильного матеріалознавства і селекціонерами вважається однією з основних, від якої залежать прядивні здатності волокна. З морфологічними та господарсько цінними ознаками взаємозв'язок майже відсутній. Заслуговує на увагу взаємозв'язок її з ознаками, які визначають якість волокна. Позитивна кореляція проявляється у неї з тониною волокна ($r = 0,35$) та розрахунковою добротністю пряжі ($r = 0,56$) і негативна – з міцністю ($r = -0,37$). Тобто позитивний взаємозв'язок гнучкості і тонины сприяє підвищенню розрахунковою добротності пряжі й поліпшенню прядивної здатності волокна. Однак необхідно мати на увазі, що при цьому можливе зниження міцності волокна, яке може значно погіршити його прядивну здатність.

За даними численних дослідників ознака тонины волокна також вважається дуже важливою, яка визначає прядивні здатності волокна. Основна її цінність у тому, що існує позитивний взаємозв'язок з гнучкістю волокна ($r = 0,35$), і розрахунковою добротністю пряжі ($r = 0,56$). З іншими морфологічними ознаками рослин взаємозв'язок цієї ознаки незначний або відсутній.

Ознака міцності волокна також відіграє дуже важливу роль у текстильному виробництві. Проте слід відмітити, що ні з однією ознакою стійкого взаємозв'язку у неї не виявлено, крім відміченої вище з гнучкістю. Це пов'язано з великим впливом на міцність волокна факторів зовнішнього середовища, в першу чергу ґрунтового — кліматичних умов, умов дозрівання, приготування трести на процеси лігніфікації, здерев'яніння клітин елементарного волокна, вміст целюлози, лігніну, пектину і т. п. При цьому в більшості випадків підвищується міцність волокна, але значно знижуються його технологічні властивості.

Наведені дані свідчать про те, що при селекції льону–довгунця на підвищення продуктивності і вмісту волокна в стеблі без урахування якісних показників волокна в елітних рослинах на перших етапах неодмінно буде знижуватись гнучкість і тонина волокна селекційного матеріалу. Однак при цьому слід мати на увазі про можливе зниження міцності волокна, яке обумовлює погіршення його прядивної здатності.

Таким чином, на підставі проведених досліджень про взаємозв'язок ознак, які визначають якісні показники волокна, ми дійшли до висновку, що при селекції на поліпшення прядивних властивостей волокна льону–довгунця необхідно контролювати їх на ранніх етапах в індивідуальних рослинах і в подальшому здійснювати цілеспрямований селекційний процес у заданому напрямку.

Список використаних джерел

1. Матвеев, Н.Д. О результатах изучения корреляционной зависимости между некоторыми количественными признаками льна [Текст] / Н.Д.Матвеев. – Научно-агрономический журнал. – 1928. – № 2. – С.48–56.
2. Рогаш, А.Р. Селекция льна-долгунца [Текст] / А.Р.Рогаш. – Лен-долгунец. – М. : Колос. – 1976. – 40–73.
3. Логінов, М.І. Розробка методу оцінки якості волокна в індивідуальних рослинах льону-довгунця на перших етапах селекції [Текст] / М.І.Логінов, М.О.Тимонін // Зб. наук.пр. Інституту луб'яних культур ІААН.–Глухів, 2004.– С.84–95.

Макаова Богдана

студентка

Кулик Максим

к. с.-г. н., доцент

Полтавська державна аграрна академія

м. Полтава

**ВИКОРИСТАННЯ БІОПАЛИВА ІЗ МІСЦЕВОЇ СИРОВИНИ ЯК ДІЄВИЙ МЕХАНІЗМ
РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД**

Аналіз світового досвіду щодо розробки та запровадження державних стратегій зі сталого розвитку дають чітке розуміння, що розвиток села можливий лише при реалізації проектів, що націлені на активну участь органів самоорганізації населення у вирішенні проблем та допомогу у розвитку селянських кооперативів та сільськогосподарських підприємств [4].

Реалізація проектів та державних програм можлива лише за наявності відповідних матеріальних ресурсів [6]. Державний та місцеві бюджети не можуть в повній мірі забезпечувати реалізацію стратегій зі сталого розвитку, тому пошук альтернативних джерел наповнення бюджетів територіальних громад є нагальним та першочерговим.

Сталий розвиток сільських територій передбачає комплексну стратегію реалізації, що не можлива без врахування територіальних, ґрунтових та соціальних особливостей територіальних громад. Фактором стабільного функціонування сільської громади є наявність в селі соціально-відповідального бізнесу, який є важливим чинником розвитку. Але в більшості випадків, чим масштабніший бізнес, тим менше допомоги соціальним структурам села виділяється. Увагу необхідно приділяти невеликим сільськогосподарським товаровиробникам та селянським кооперативам, що можуть, при стимулюванні їх розвитку, бути гарантами надання соціальних послуг на селі.

Нажаль, підтримка сільськогосподарських товаровиробників з боку держави залишає бажати кращого. Ті дотаційні програми, що діють в регіоні не покривають витрати на соціальні зобов'язання підприємця. Тому у розвитку сільськогосподарських